

A HULLÁM MINT LÉTÜNK ESSZENCIÁJA

Nemes Fekete Edit tematikája kissé félrevezető. Azért teszem ezt rögtön az elején szóvá, mert nagyon bántana, ha tipikus női alkotóként reagálna rá bárki is. Tagadhatatlan, hogy csupa női témája van, csakhogy – igen nagy előnyére – egyáltalán nem tipikusan, női módon viszonyul az általa művelt tematikához. Azt is szóvá kell tenni, hogy a tipikusan széplelkű képzőművészetkedvelők ugyancsak megbotránkoznak azon a megállapításon, hogy Nemes Fekete Edit címei túlírtak. Mintha azoknak találta volna ki őket, akiket nagyon is útba kell igazítani. Biztos vagyok benne, hogy a művészetét értő és érző fogékonysággal Nemes Fekete Edit kisplasztikáit a címek elolvasása nélkül kell nézni és elmélyedni bennük.

Biztos vagyok benne, hogy ha végigpásztáz gyűjteményes tárlatán az ember, rengeteg ismerős női sorsra vonatkozó művészi feldolgozásra lehet figyelmes. Nemes Fekete Edit igazi, s legmélyebb értékeit azonban nem ez adja meg igazán. Tagadhatatlan, hogy mint minden igazi művész, azt formálja meg ő is, ami számára a legközvetlenebbül adódó élmény. S minthogy nő és anya – hát ezt. Számomra azonban mégis a témából adódó *többlet* az, ami igazán értékes. Ami művészetének rangját igazán megadja. S ezt úgy tudnám meghatározni, hogy a nőiség s az anyaság önmagán túlmutató jelentése. Nemes Fekete Edit azt fogalmazza meg, ami az emberi lét törekenységét jelenti. S ezzel jóval túlhaladja a nőiségen szokásosan értendő minőséget. Giacometti szobrai jutnak eszembe e pillanatban, mert annyira sebezhetőek az alakjai. Lehet, hogy férfiszemmel Nemes Fekete Edit alakjai is sokkal sebezhetőbbeknek minősülnének. (Lehet, hogy valóban van bizonyos különbség a női és a férfi látás- és ábrázolásmód között.)

Nemes Fekete Edit nőalakjairól nagyon is kikövetkeztető, hogy *nem líraian*, hanem *epikusan* viszonyul nőalakjaihoz: az asszonyi léthez, a kislánysághoz stb. Az epikus viszonyulás viszont nem jelenti azt, hogy hiányozna minden esztétikailag magas hőfokú műalkotás sajátossága, tehát hogy képes önmagán túlmutató lenni. Nemes Fekete Edit kisplasztikáiban az a legértékesebb, hogy semmi köze a díszítéshez, a kerámia díszítőtárgy mivoltához. Nemes Fekete Edit alkati adottsága, hogy erős egyéniség, ebből következőleg az ő nőalakjai a nőiség lényegét foglalják magukban. Rendkívül erőteljes életet élnek, de minden érzélgős túlcifrázástól mentesek. Legmélyebb hatásuk egyszerűségükben rejlik: színeiben visszafogott terrakottái a föld barna színét idézik.

Nekem az tetszik a legjobban, hogy eljutott a legegyszerűbb és egyúttal legbonyolultabb formához: a hullámokhoz. Mennyi harmónia és ugyanakkor mennyi indulat rejlik a hullámmozgásban! Úgy tűnik: Nemes Fekete Edit most érte el az érzelmi mélység és a hűvös elvonatkoztatás kettősségének, rá oly jellemző kettősségének legteljesebb megvalósítását.

JUHÁSZ Erzsébet